

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільних і святках.

БУЖОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 ар.

Важна резолюція.

Збори вірноконституційної більшої поєдності німецької ухвалили резолюцію, котрою станули явно против політики гр. Баденського і зєолідаризували ся з німецьким рухом против язикових розпоряджень. Вага тої резолюції стає тим знатна, що власне сю вірноконституційну партію гр. Бадені хотів приєднати собі і тому не зважив ся до тепер виразно і рішучо признати ся до славянської більшости парламентарної мимо накликування Чехів. Тепер же, коли ся партія заняла вороже становище до его політики, остає гр. Баденю тільки подвійний вихід: або вдоволити жаданя Чехів федеративного устрою держави, або — уступити від керми держави.

Задля єї ваги подаємо резолюцію нарад вірноконституційної партії німецьких панів в повній основі:

„Повага ситуації і питане, що нас жеде в осени супротив важних близьких задач державних, вкладає на вірноконституційну шляхту обовязок, безвзглядно висловити свій погляд.

Язикові розпорядженя і їх генеза спонукали одну часть загнати в парламентарну опозицію, котра загрожує державну машину в єї руху, а другої части зовсім не вдоволити, лише розбудили в ній жадобу, котра перевищає дотеперішні домаганя.

Найгрізнійшими однак проявами є явні, смілі і легкодушно заперечуючі істнующий стан правний напади на конституцію

і єї правне значіне. Не промовляємо за увічненем нашої конетитуції а будемо все прихильні дальшому єї поступовому розвитку. Але супроти тепер практикованого підкопуваня всіх основ нашого публичного права, вірноконституційна більша власність, вірна своїм традициям, стане в обороні конетитуції з всею силою і з всім своїм впливом, в переконаню, що зручене наших конетитуційних відносин рівнало би ся зрученю звязий всеї монархії і великодержавного єї значіня.

Весь комплекс трудних питань відносних до національности і автономії, котрими нині євїт більше як коли небудь займає ся, а в першій лїнії управильнене язикового питаня, скомпромітованого нещасливо виданем язикових розпоряджень, вкладає передовсім обовязок на правительство, утворити позитивну основу до переговорів, котра могла би уми успокоїти. Розуміє ся, що будемо підпирати горячо всі поважні і відповідні змаганя до полагодження народного спору.

Признаємо, ще для конечного пожитя спільного ріжних народностей в Австрії треба принести певні жертви, але в нинішних обставинах почуваємо ся до обовязку звернути бачність правительства, що німецьке племя не робить нічого злого, лише сповняє свій обовязок, коли супротив вибуялих державноправних і національних плянів боронить всіми силами запоручених прав для збереженя і плеканя своєї національности. З тим почутем сили і з достоїнством та обовязком німецького народу в Австрії вважаємо незгідним, що — як се в поодиноких

случах бувало — національна євїдомість давала ся поривати до акції поза межами чорножовтими. Сей напрям осуджуємо і рішучо перед ним остерігаємо.

Особливу бачність звертає на себе поступоване правительства по зачиненю ради державної, оперте на тим хибнім розуміню, що можна великий і в народі закоріненний рух пригнобити поліційними мірами. Заборони зборів, оперті на дуже сумнівних основах правних, тайні інструкції поліційні, котрих політична моральність підлягає сумнівам, причинили ся неперечно до розширення руху.

Без ненависти і упередженя супротив лївних народностей, неповодуючи ся явними і скритими напастями, станемо ми в обороні наших земляків німецьких і обороні управненого становища Німців в Австрії з всею рішучістю. Лише кріпка ініціятива, оперта на австрійській ідеї державній, на повазі і справедливости для всіх, може помогти.

Рішене крізи може відбутися, а наша вітчизна може бути обережена перед необчисленими небезпечностями, коли держава буде захищена перед державною правною реакцією, неясною в способах і цілях, і коли німецькому народови, найдавнійшому в австрійській родині народів, о котрого непохитній вірности мала достойна династія стілько доказів, столїттями буде забезпечене его управнене становище.“

22)

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смаль-Стоцький.

(Далше.)

Справа мови поступила также і задлятого наперед, що змінено учебники, чого народові довгий час надаремно від Ради шкільної домагали ся; нарешті сама кочечність довела до того. Годі було дальше учити з книжок, що стали ся бібліографічною рідкістю: отже насамперед заведено замість хрестоматії Головацького хрестоматію Огоновського 1883-го р. в V-ій а 1884-го р. в VI-ій класі. Що отся хрестоматія перша удостоїла ся ласки п. Білінкевича, поясняє ся тим, що вона містить виїмки староруського письменства, писаного більше або меньше церковниною. Але ж ріжниця між тими хрестоматіями величезна. Досить сказати, що Головацького хрестоматія сягає лише до половини 14-го в. і містить лиш голі староруські текети, між тим коли хрестоматія Огоновського іде до кінця 17-го в. і всюди подає літературноісторичні замітки і поясненя, писані чистою рускою

мовою, так що з неї можна справді мати загальний образ староруського письменства. Се перша путня руська книжка в черновецькій гімназії, вона промостила дорогу другим. 1885-го р. ввійшла вже замість Второї читанки з 50-их р. Читанка Романчука до I-ої, а 1886-го р. і до II-ої класи. 1887-го р. була вже в III-ій і IV-ій кл. Читанка Партицького: остала ся ще лиш з давних книжок Читанка Тороньського, котрої ніяк не хотів залишити Білінкевич, а замість котрої завів що йно Шпойнарівський 1881-го р. Читанку Барвіньського. Так отже в часі від 1883-го до 1891-го — р. зайшла незамітна важна зміна в науці руської мови в черновецькій гімназії, а з переходом єї в руки **Сергія Шпойнарівського**, котрий завів также намість Граматики Осадци Граматику Огоновського, стала ся вона чисто рускою. Змінила ся вона і в пильшій згляді. Коли Білінкевич відносив ся до повіреного собі предмету недбало і з очевидною відразою, радо пускав учеників з години, одним словом обходив ся з ним по мачошньому, що очевидно мало дуже лихий вплив і на учеників; коли він позволяв собі кпшити з Шевченка, а на запитане учеників, чому не позволяє писати задачі мовою Шевченка, відповідав, що то мова хлопека; то тепер бачимо дбалість і любов до руської мови в учителя, а се мусить также і в учеників викликати самі чисті чувства. Коли старі книжки а з ними і учителя були пострахом учеників, бо годі було їм молодим зовсім на-

мити свій язик до твердих утворів старої, по найбільше штучної мови, годі було привикнути до дивачного вислову, то в нових книжках найшли вони свою знакому живу і рідну мову, котрою в творах майстрів руського слова могли тепер любовати ся. Таку живу рідну мову а ще до того в майстерекім обробленю наших писателів приємно чути, з нею вступила і охота в учеників єї учити ся. Мимходом мущу згадати ще про одну важну зміну. Коли перед тим ученики крім своїх книжок, писаних, як сказано, огидною, твердою, нечуваною мовою, звичайно нічого иншого і не бачили, бо ніхто не дбав о відповідну бібліотечку для учеників — се не лежало в інтересі давних учителів руської мови, — то тепер за старанем Шпойнарівського мають вони для свого ужитку богату руську бібліотечку гімназіяльну, в котрій находять підмогу свого знаня, підпору в пізнаню рідної мови. При такій науці, як тепер, і при тій дбалости про руську мову є повна надія, що і духове жите буковинської Русі небавом значно оживить ся, бо минули вже на завсїди нещасні години для руської мови в черновецькій гімназії, не стане вже там учитель тої мови єї висмівати... Наконець зайшла ще одна дуже важна в своїх наслідках зміна в користь руської мови. По довгій і тяжкій боротьбі (від 1886-го р.) заведено нарешті 1893-го р. в книжках шкільних щироруську правопись, і мова шкільних книжок стала щироруська. Сей факт становить безперечно по-

Діяльність народного учителя.

(3 кругів учительських.)

Права громадянські учителів так обкороєні всякими розпорядженнями, що колиб учитель хотів виконувати совісно свої обов'язки як просвіщенний громадянин, то вийшов би на тім дуже зле. Его переслідували би шкільні і політичні влади, его вважали би без причини політичним агітатором і він не то не прийшов би ніколи до узнання своїх трудів для загалу, але наразив би ся радше на несправедливі докори і переслідування.

Отримає учитель яку посаду і піде присягати, то при тій нагоді радить ему староста або комісар не мішати ся ніколи в громадські справи, не заходити собі в нічим з громадянами, а буде ему добре. А то чому в протвннм разі не мало би бути також добре? Таке учитель є вільним горожанином, а як виберуть его громадяни радником громадским, то він не лиш що має право, але й повинен займатися громадянськими справами тим більше, що є просвіченим чоловіком і може щось розумного громаді порадити. Шкільні розпорядження, ті кайдани, що звязують руки учителям працювати для просвіти і добра народу поза своїми шкільними обов'язками кажуть, що через партийність терпять об'єктивність учителя, а на тім і сама школа.

Але се тільки фрази котрими лиш заслазняють ся народному підвигненню неприхильні личности, бо сама наука не може на тім терніти, коли учитель з свого національного обов'язку, поучає нарід, хоче его культурно піднести і дає ему спроможність пізнати також і свої права не лиш обов'язки. Се чейже мені кожний признає, що оно таки так повинно бути, бо хто любить свій нарід, тому не може бути байдуже, чи его нарід освічений, чесний, славний, чи блукає в темноті і его визискують всякі вороги; се певно не вийшло би інтелігенції в честь і славу.

Щоби й селяни мали якийсь тревалий хосен зі школи, щоби могли в практичнм житю користати з того, чого дітьми вчили ся в школі, треба, щоби не залишив їх учитель і на далі, бо инакше забудуть й то, що знали. Через се витворить ся у них фальшиве поняття, мов би школа їм була зовсім безхосенна, і они стануть єї противниками. Тільки таким способом зможе учитель довести до того, що не зі страху перед карою, але з власного переконання, що наука потрібна, мужик буде посилати дитину до школи. А се має великий вплив і на дітти на їх поступки у школі, чи їх родичі нарікають на шко-

чаток нової доби для розвитку рускої мови. Коли-ж зважити, що по віку 40 літ треба було на те, щоб стати на тій точці; коли подумати, кільки то щирого старання, заходів і праці пішло на се, щоб довести науку рускої мови до того стану; коли застановити ся, кільки то літ пройшло через те марно для духового життя буковинської Руси, кільки поколінь стало ся через те неужиточною і безхосенною, або як Шевченко каже, гнилою колодою в житю народнім, міжтим коли інші народи наперед поступали: тоді стане нам ясно перед очима величезна шкода, яку нанесла така наука народному організмови, тоді стане нам жаль за страченим марно часом на непотрібні і шкідливі експерименти московцєна рускої інтелігенції.

І в иньшм напрямі запустила рудина в останнх часах глибше свій корінь в черновецькій гімназії. Русини уніяти діждали ся 1884-го р. науки релігії у всіх класах в рускій мові; на решті заведено 1889-го р. для тої науки замість Цибиків, Попелів книжки уложені рускою мовою. І православним Русинам покєшало. Замість Ілії Чунтуляка, що прийшов 1878-го р. по уступленю Ліуца на руского катихету до гімназії і через десять літ трохи що не перевів всіх православних руских учеників до просьбами то грозьбами на Волохів (він застав 88 руских учеників православних а лишив 46!) і в тім лише і бачив цілу свою задачу, обняв єю катихетуру 9-го серпня 1888-го р. по довгих коровадах о. Евсеєвій Іванович, що пильно дбає о науку віри Хри-

ду і на учителя і відносять ся до науки як до примусової а непотрібної паньскої видумки, чи они заохочають дітти до науки та интересують ся їх поступами. Тому то повинен бути народний учитель, не тільки вихователем і учителем дітти в школі, но также просвітителем і щирим по-радником селян-господарів; він повинен підтримувати рух просвітний у селян, заохочувати їх до читаня книжок і газет, засновувати читальні і крамниці і поучати їх в економічних і політичних справах, а тоді заслужить собі учитель вповні на назву учителя „народного“. Но що би ми могли працювати в такім напрямі, мусимо мати вільні руки, бо охоти і доброї волі нам не бракує. — Нераз звертають ся до учителів староства в интересі цілого загалу з просьбою о підпору їх розпоряджень, от пр. вибухне якась заразлива слабість, то зараз пишуть староства до учителів, щоби они пояснили народови небезпечність тої слабости і розтолкували, щоби нарід не страхав ся лікарів і в потребі заживали лікарства; або дістанемо розпоряджене, що тогди й тогди буде обзир і премійоване коний або худоби, і щоби ми представили громадянам велику вагу такого обзору і заохочували їх, щоби й они брали участь і зводили й свою худобу і т. п. А чи зможе учитель виконати як слід такі розпорядження, коли не буде стигати ся з народом і не зискає собі довіре, повагу і любов у народа?

З сего всего видко, що ті розпорядження, що гамують учителя брати участь в громадянських справах, самі собою неясні, бо занатло загальні а небезпечні, бо можна їх натягати як хто схоче, — кривдять так учителів, як і школу.

Ом.

Проби рільничого стрейку.

В Галичині вибухнули проби рільничого стрейку скорше, як можна було спогадати. Не можна сего відносити до агітації руских галицьких газет, бо такої агітації не було.

Коли-б знов захотіло ся комусь твердити, що наші статі про стрейк рільничий на Угорщині дали до того повід, то таке твердження було-б лиш злобою, бо наша газета не іде в то-ті галицькі околиці: а по друге заохочуванє до стрейку може в нашій газеті добачити лиш якийсь Zagłoba.

Не було ще навіть часу, щоби так скоро дійшла вістка про угорські стрейки до широких

стової (число руских учеників православних вже підняло ся значно понад давний стан.) Але-ж підручники для сєї науки ще дуже лихі що до мови (або їх і зовсім нема) і треба конечно як найскорше постарати ся о них.

Так отже що йно 1890-го р. або аж 1893-го р. почала ся в черновецькій гімназії така наука рускої мови, якою вона повинна бути; чей і плоді будуть з неї добрі і здорові. Короткий час була вона в руках молодой і доброї сили п. Антона Кліма, бо Шпойнарівский перейшов 1893-го р. до учительської семінарії, але небавом Шпойнарівский повернув назад до гімназії.

Рускої мови учать ще в отсех двох школах середних на Буковині: в черновецькій православній висшій школі реальній і в учительській семінарії.

Виспу школу реальну засновано з православного релігійного фонду найвисшою постановою з дня 6-го лютого 1862-го р., але що йно 4-го вересня 1863-го р. відбуло ся посвяченє і отворенє єї, причім владика Євг. Гакман промовляв по волоски і по німецьки. Волохи старали ся всіма силами, щоб мова викладова в сій школі була волоска, бо-ж удержує ся вона з правосл. релігійного фонду, котрий вони завєгди ще уважають своєю виключною власністю, а що не було ні учителів Волохів, ні книжок, то мова викладова стала німецька, але в відповідній постанові ось що сказано: Endlich wird es dem Zwecke dieser Anstalt — der Verbreitung und Förderung gewerblicher und industrieller Bildung

mae galicznego населения і відразу викликала рух між рільними робітниками. Сей рух повстав, як видко, зовсім самостійно, виріє на власній почві, а ся почва, як ми вже вказували на те, дуже придатна до такого зворушеня між рільничими робітниками. Так отже стало ся те, що ми предвиджували, хоть не у нас, але в найближшм сусідстві в Галичині серед таких самих відносин рільничих, які є і у нас. Се найліпшим доказом, що порушені нами справи парцеляції і підмоги рільничому населєню є на часі і всяке занедбанє їх та легковаженє може привести до найсумнішх наслідків.

Про стрейк в Галичині доносить „Słowo Polskie“: „Рускі радикали і соціялісти не записляють грушок в попелі. У вівторок 6. липня розпущено поголоску в Рудках, що цїсар наказав, щоби від тепер плачено мужеєкому робітникови за день 1 зр. а жіночому 70 кр. Сю поголоску рознесли повертаючи з торгу люди по окресних селах. Они кляли ся на душу і тіло, що такий наказ вибурили в Рудках і що від тепер не вільно инакше платити. На другий день рано, коли польові кликали людей на роботу, робітники збігали ся у кунки і радили ся, що робити, чи іти на роботу, чи чекати на підвищенє платні — взяла перевагу рада, щоби задовольнити ся дотенерішною заплатою 35 кр. від жінки а 40 до 50 від косаря. В Михалевицах, Беньковій Вишні, Підгайчиках і в иньших селах робітники пішли на лани — в Дубеновицах по спільній нараді вернули ся домів. Були такі, що станули до роботи, але другі зачали грозити, що будуть бити і роботи сего дня не було. Наляканий управитель поїхав до староства і розповів цілу справу; вислали жандармерию, арештували кількох, які грозили, що будуть бити тих, котрі пішли би на роботу і на тім скінчило ся на разі, а в слїдуючих днях вийшли робітники до праці.“

Цілий спосіб повстаня і переведеня тої проби стрейку без жадної організації і порозуміня а тільки на пусту поголоску показує, що до того привели сільского робітника не рускі радикали і соціялісти, тільки один, найсильніший агітатор — селяньска нужда. Покликуване ся на повагу цїсаря, на сфінгованого цїсаревича Рудольфа, або на яких пророків є витвором найнижших, найменче освічених верств сільского народа, до котрого не доходять жадні гасла просвіченого сьвіта і він не уміє собі в своїй нужді ніяк порадити. Те саме бачили ми при еміграції, що між людьми ходили найдивачніші вимисли буйної фантазії мужицької про цїсаря, Стефанію, Рудольфа і т. п., ті самі ознаки ви-ступають і тепер при пробі стрейку рільничого.

in der Bnkowina ganz entsprechend sein, einige Gegenstände, nachdem eingeborene Lehrer herangebildet sein werden, in der Muttersprache (очевидно має се значити: по волоски) zu lehren, um so die Schüler in den beiden Sprachen (т. зн. в волоській і німецькій мові) auf jede Stufe zu heben, welche ihnen einen weiteren ausser der Schule gelegenen Fortschritt in industrieller Bildung möglich macht. Die Bestimmungen über die Theilung der Gegenstände müssen dem erstbezeichneten Zeitpunkt überlassen und können derart durchgeführt werden, als es bereits an der böhm. Oberrealschule in Prag geschehen ist.¹⁾ Так знала про волоську мову дбати правосл. консистория з Євг. Гакманом на чолі, що отєя школа є властиво, правда, поки що лиш на папері, німецьковолоскою що до викладової мови. Про руску мову ніхто і не згадав. Добре ще, що заведено там руску мову яко предмет обов'язковий для Русинів.

Першим учителем єї (від 9-го вересня 1863—1865-го р.) а заразом і катехитом православним був о. Сид. Мартинович теперішній парох в Оршівцях, шкільний товариш о. Сид. Воробкевича, один із сьвітлішх людей свого часу. Він учив єї в пяти класах після отсего плану: I-ша кл.: Formenlehre. Das regelmässige Nennwort, das Wichtigste vom Verbum. Lautgesetze in ihrer Anwendung auf Flexion und Orthographie, Einfacher Satz nach der Grammatik von

¹⁾ Гл. Erster Jahresbericht der gr. orient. Oberrealschule in Czernowitz 1865 стр. 32 сл.

Коби лиш на пробі позітало, нехай над тим добре застановлять ся ті, що до них се належить.

Н О В И Н К И.

Чернівці, дня 16. липня 1897.

Не чини другому, що тобі не мило. Недавно тому остерігала Gazeta Polska один німецький дневник черновецький, що возьме ся до него за его напади на все, що польське і католицьке. Але шумна заповідь остала без наслідків. Нам же нічо не заповідала Gazeta Polska, ми не чинали ані єї польськості ані єї католицькості а вона накинута ся на нас мокрим радном. Супротив Русинів — думає Gazeta Polska — не потребує Поляк стісняти ся або числити ся зі словами, але так просто з моста взяти его з гори, назвати гайдамакою і бунтівником, безвстидним крутієм і наконєць ще сказати, що він нас вигодував своїм хлібом і трудом. Се вже крайна — відвага польського полуданка. Сего навчили ся Поляки в Галичині і хочуть таке і у нас практикувати. Але не гадайте, що ми ваші расхопки; ми не дамо трактувати себе з погордою і легковаженем а зможемо завжди відперти вашу нагальну грубість. Слова, яких ми ужили супротив Gazet-y Polsk-oj ще занадто слабі, щоби напаяти шляхоцку ниху і буйність новомодного Заглоби з Gazet-y Polsk-oj, того некультурного рицаря з одним оком, котре є мов символом польської сліпоты.

Селянський бойкот. До Дьла пишуть з Борцівського про такий випадок: В селі Бабинці ад Кривче бойкотують селяни тамошнього дідича п. Корнила Миколаевича. Причиною сего бойкоту — як представляють селяни — єсть то, що заряд двора позамикав усякі стежки в лісі й на полях (що були віднепам'яного часу в уживаню цілого села), поорав дороги ведучі до мужицьких шль, обдирає за найменше поступлене в ліс і т. д. Бойкот мала ухвалити рада громадека а всі громадяни згодили ся на се. В справу вдало ся тепер ц. к. староство борцівське. Побачимо, що з того вийде. Село Бабинці ад Кривче (числить після останньої конскрипції 1478 душ) є ще мало освідомлене, тож заслугує на увагу тая едність, яка при сій нагоді заняувала в громаді.

Посол Шаер не має щастя з судами. Недавно засуджено его на 8 місяців в'язниці за

Osadca. Uebungen im Lesen und Vortragen nach dem Lesebuche von Kowalski. II-га кл.: Ausführliche Behandlung des Verbum. Satzlehre mit der Anwendung der wichtigsten Grundsätze der Moduslehre. Interpunction und Orthographie. Uebungen im Lesen und Vortragen nach dem Lesebuche von Kowalski. III-га кл.: Tempus-, Modus-, und Casuslehre. Znsammengesetzter und verkürzter Satz. Osadca. Kowalski. IV-га кл.: Ergänzende Wiederholung der Grammatik, Wortbildungslehre. Das Wichtigste aus der Verslehre. Uebungen im Lesen und Vortragen. Andeutungen über den Charakter der Aufsatzgattungen der gebundenen und ungebundenen Rede. Chresthomathie von Glowacki. V-га кл.: Uebersicht altslovenischer und ruthenischer Laut- und Formenlehre. Wiederholung der Wortbildungslehre und der Syntax. Erklärung altsloven. Sprachdenkmäler. Entwicklung des Altruthenischen und möglichste Vergleichung mit dem Neuruthenischen. Що йно по 1866-ім р., вже за часів другого з ряду учителя рускої мови Олександра Прокоповича відбувала ся наука і в VI-ій класі, і то: Wiederholung und ausführlichere Behandlung des Lehrstoffes der V. Classe.

(Дальше буде).

образу маєстату, а тепер засуджено его знов на 14 днів арешту за неприличне поведене супротив одного з урядників ринівського товариства задаткового в бюрі сего товариства.

Нещасте на залізниці стало ся у вівторок на стациі в Холмі в Росії. Особовий потяг віхав на вагони наладовані камінним углем а удар був такий сильний, що два подорожні згинали на місці, а кількох є страшенно покалічених. Причиною нещастя було фальшиве уставлене зворотницї.

Місто Стефаншти коло Ботошанів в Румунії вигоріло до тла. Згоріло 260 домів а лишило ся тільки кільканайцять. Погоріліці, переважно жиди, лишили ся у великій нужді. Шкода виносить мільон левів, не вчислюючи в те товарів скленових. До тепер витягнули знід румовник 9 трунів, з котрих три згоріли а 6 удушило ся. Більше як 50 осіб тяжко поранених і покалічених. Огонь був, здає ся підложений. Міністер внутрішніх справ вислав 2000 левів на першу поміч.

Злодій, що три дні працює. Оногди зголосив ся до одної великої каменниці у Відні чоловік, убраний як бляхарський робітник з потрібними знарядями. Він сказав сторожеви каменниці, що его прислав майстер до роботи на дасї та его випустили, і він працював там три дні. Праця шильного робітника полягала в тім, що він відкручував 40 метрів довгу, мідяну ливву від громозводу, вартости 90 зр., щоби єї украсти.

Фальшивника векселів Медлінгера зловлено минувшої п'ятниці в Мараморощ-Сигот на Угорщині. Пока адо ся, що Медлінгер сфальшивував векселі на 58.000 зр. на шкоду одного фінансіста зі Львова. Щоби уникнути бачного ока поліції, укритав ся сей заводовий фальшивник в якийсь замкнений комірку і навіть заосмотрив ся в поживу на кілька днів. Однак один невірний приятель зрадив его в сей спосіб, що тайком заб ав Медлінгерови всі компромітуючі листи і продав їх за поважну суму пошкодованому фінансістови.

Новий Сцеволя. Петро Ачіяріго справник замаху на короля Гумберта, довідавши ся у в'язниці о арештованю анархіста Нозеллі під закидом співництва в замаху, мав кликнути: „За невинність Нозеллі єсьм готов вложити руку мою в огонь“. Сказав і учинив. Запалив книжки, які дали ему до читаня, і до половини спалив праву, не то ліву руку.

Страшний отець. В Берліні найшов ся отець що вікном з четвертого поверха викинув свою доньку та й ще стріляв за нею з револьвера. Дівчину найдено з розторошеною головою. Винувник того звірського злочину допустив ся его по п'яному.

Старинний скарб. В Почаєві і его охрєсности від давних давєй ходили слухи о тім, що десь в забудованях монастирських є укритий великий скарб. Тимчасом о скарбі тім були заховані як найточніші вісти в сусіднім, але по нашій стороні лежачім кляшторі Домініканів в Підкамени. О місяці, де має бути скарб закований довідав ся случайно в Підкамени фотограф К., котрий фотографував там костел і кляштор. Він поїхав до Почаєва і тут зробив з настоятелем монастиря угоду, після котрої підняв ся шукати за скарбом за винагороду четвертої части знайденого скарбу. Роботи трєвали кілька місяців, а спинали їх дуже будинки монастирські, що єють на місці, де мав бути закований скарб. Вкінці натрафлено на три великі, залізні скрині і з великим трудом видобуто з землі. В скринях тих найдено багато Kleinotів великої вартости, старої цінної збрүй, оружя набиваного золотом та дорогими каміннями і готівку в старих польських і голєндєрських червінцях. О скільки на разі мож було оцінити, скарб представляє вартість над штора мільона рублів. Дальші розкопи покищо перервано, бо мури монастирські зарисували ся і треба їх передше убезпечити, аж потому шукати дальше.

Забобони китайські. Англійський дневник, виходячий в Китаю Tiensin Times, доносить, що серед нисних верств китайського населєня панує не даюче ся нічим викоринити переконає, що Європейці, будуючі залізницю в Небєсній

державі, під кождий залізничний поклад кладуть тіло дитини, а то для запевненя трєвалости будові. Кружать вісти, що російський посол в Пекинї зажадав від китайської цїсарєвої доставленя ему 2.000 дїтїй для повнєшої цїли. З тих байок користають хїнські розбишаки дїтїй, щоби скинути з себе відвїчальність на зненавидженых Європейцїв за всі дїти, що їх крадуть родичам.

Походжене декотрих звичаїв, заховуваних цивілізованими народами, найшло таке поясненє в одній книжцї, посвєчєній історії цивілізації людєскої. Зниманє капєлюха має початок в зниманю шєлома через рицаря, котрий віддавав ся на ласку і нєласку противника. Поданє руки перед битвою було взаїмним заручєнем, що битва буде ведєна чесно. Один вєзєнь французкий скористав з повнєшого звичаю, будучи засуджєним на бокєованє з муриньским атлетєю; нє маючи понятя о бокєєрєствї, стєєнув правицю своєго противника так сильно що єї змяжджив. Уклїн є остальним слїдом похилєня плєчий через нєвїльників, готових прийняти бите від своєго пана. Шпильки до волося є здрїбнїлими штилєтиками, яких уживали і доси уживають вєєвничо успєсоблєні Сициліянки. Заушницї в часах нєвїльництва улєкшували ведєнє ряду нєвїльницїв і доси символїзують они підданьство жєнщини супроти мужчини.

Ворог поцїлуйв. Др. Вальвасорі, звїстний лікар-гигієніст в Медіоляні, є безпощадним ворогом поцїлуйв. „Поцїлуй — говорить учєний в своім публичнім відчитї — є ворог людєкості, що спроваджує на нас хороби губ, гортанки, легких, дифтерит і сухоти.“ Горячє бажанє коханка „поцїлованя чорного волося любєї“ перевєдєнє на язык гігієни, значить: „хочу спровадити на себе рака гортанки.“ Пістолєтовий вєстрїл в плєчї є рїшучо нємєньше небєзпєчний, як кождє, так певиннє на погляд дїтїкнєнє уст. „Волївбим видїти своєю дитиню — говорить Вальвасорі — як їде по гзимзі, положєнім 20 метрїв над землєю, нїж бачити цїлованю або цїлуєчу. Хочєш сповнити самоубийство, цїлуй ту хорошу дамю, що внала тобї так в око; небачний, цїлуй клініку слабєстий стягаєш на себе.“ В остаточнім закљочєню гігієніст є за рїшучим усєунєнем поцїлуйв з порядку денного людєкості; практикє єї належало би полишити лишє звїрїятам. Щазливї звїрїята!

Телеграми „Буковини“.

З дня 16-го липня 1897 року.

Відень. Богато громадських німецьких в Чєхах перєстали з вчорашнім днєм виконувати дїла поручєного круга.

Царгород. Відповіді вєїх монархів, котрі єсди надїшли, дорадкують султанови, щоби пристав на ректифікацію тєсалїєскої границї, яку устанєвили амбасадори. Письмо царя має навіть грозити, що в противнім разї Росия вєступить оружно в Малїй Азїї. Султан мав відновїєти, що будє старав ся сповнити жєланє царя, але нє берє на себе відвїчальнєсти за можливї розрухи, які викличє уступленє з Тєсалїї турєцких вїєск мїж роздразнєним турєцким народом.

Берлін. Доноєять єсди з Царгороду, що мїж Турками великє роздразненє задля напору держав до уступленя з Тєсалїї. Султан отримав богато листїв з погрозами, а навіть на палатї султаньскїй роздїплєно плякати з перєсторєгою, що коли уступити з Тєсалїї его престол може захитати ся.

Бїлгород. Поголоски про мобїлізацію сєрбскої армії ширєні дєякими дневниками, збиває урядова заява, що они нє мають жадної правдивої підстави.

КОНКУРС.

Виділ „Народного Дому“ в Чернівцях пошукує для бурси від 1. л. вересня с. р.

УПРАВИТЕЛЯ
для надзору над питомцями бурси

і

ГОСПОДИНЮ

що подавала би питомцям харч разом з спалюванем, освічуванем і чищенням комнат та пранем білизни.

Термін для зголошування до кінця липня с. р. — Близні уелія в „Народнім Домі“ (улиця Петровича 2.) що-дня від 6—8 год. вечером.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічнім закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою персилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогонь за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкостристійші уелія і видає полєси і квіти в рускім язичі.

Зголошеня о уділенє агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Хто хоче мати
добру і дешево
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як вєсєди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю туу безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обєдужу Ває по братьєвому

З поважанєм

В. Данилевич,
машиніст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. зєлїзничїй (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителїв!
INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомленя
(Schulnachrichten)

є на складї

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовленя.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковинї

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає вєякі роботи друкарскі в мовах рускій, польскій і нїмецкій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

відходять з Чернівців					приходять до Чернівців							
до Нєполоківців, Святиня, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Святиня, Нєполоківців	1128	320	757	811	610	
до Глїбоки, Гадїкфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадїкфальви, Глїбокої	—	809	1212	350	1000	
до Садагури, Боїна, Новосєлїцї	645	430	—	—	—	з Новосєлїцї, Боїна, Садагури	—	1113	950	—	—	
з Глїбоки					до Глїбоки							
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—	
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і пятниці.												
з Гадїкфальви					до Гадїкфальви							
до Радївців	610	1003	228	612	805	з Радївців	542	855	115	550	747	
з Гатни					до Гатни							
до Качики, Гурагумори, Вами і Кїмпольюгу	1010	201	—	—	—	з Кїмпольюгу, Вами, Гурагумори, Качики	1258	625	—	—	—	
з Іцкан					до Іцкан							
до Сучави	327	630	1009	216	718	з Сучави	442	842	130	630	837	
з Вами					до Вами							
до Рус-Молдавицї	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавицї	842	1259	204	322	545	905
Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вами, Драгоша і обох Молдавицях.												
з Карапчева					до Карапчева							
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина н. С.	555	555	—	—	—	
Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка, нїчний кожної днини.												

□ поїзди поєзнішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно європейскїй їде о 46 минут піанїйше від черновецкого часу; нїчний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано і зазначає ся підчеркне нем минут.

Вице гозарїство „Руска Рада“ в Чернівцях.

За редакцію відповїдає **Осип Маковей.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

